

gebieden opgevolgd worden.

- Vang niet meer exemplaren dan strikt nodig.
- Zorg altijd voor toestemming van de landeigenaar of gebruiker als er op privé-bezit gewerkt wordt. En volg altijd de regel die er uitgevaardigd worden.
- Verstrek altijd alle details over de waargenomen soorten inclusief alle andere van belang zijnde informatie aan de beheerders wanneer er gewerkt wordt in natuurreservaten of andere gebieden met een behouddoelstelling.
- Wees er van bewust dat veldwerk schade aan de omgeving kan veroorzaken. Waterplanten die uit het water zijn gehaald voor studie moeten niet op de oever blijven liggen maar moeten weer teruggeplaatst worden in het water; de belangen van andere organismen (kwetsbare vegetatie, broedende vogels en zeldzame soorten in het algemeen) moeten zorgvuldig in ogenschouw worden genomen, evenals de belangen van andere gebruikers van het landelijk gebied.
- Betrach grote terughoudendheid bij het doorgeven of het openbaar maken van de locatie van zeldzame en kwetsbare soorten.

Verzamelen en doden van Libellen

Het verzamelen en doden van libellenimago's en –larven voor particuliere collecties of anderszins is voor de NVL niet aanvaardbaar.

Het verzamelen van libellenhuidjes is wel aanvaardbaar.

Het vangen van libellen met deugdelijke middelen is aanvaardbaar voor nader onderzoek (bijv. biometrie en fotografie). Het gevangen dier dient daarna onbeschadigd te worden vrijgelaten op de plaats van de vangst.

Het documenteren van waarnemingen door middel van fotografie (ook voor wetenschappelijke doeleinden) heeft de voorkeur en is volgens de NVL de enig ethisch verantwoorde manier voor het 'verzamelen' van libellen en wetenschappelijk materiaal. Maar de regels voor veldwerk zijn ook hierop van toepassing.

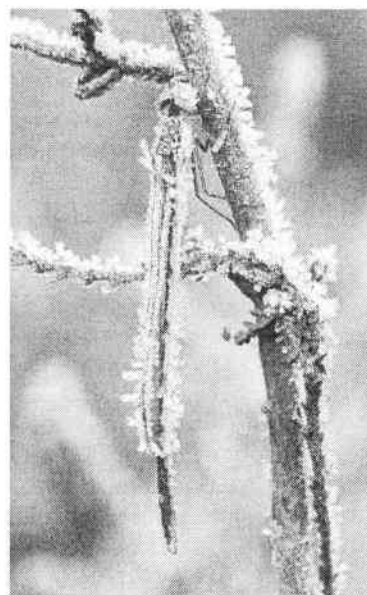
Het NVL-Bestuur

Winterse bruine winterjuffers

Vorig jaar noteerde André den Ouden op 1 januari de eerste bruine winterjuffer waarneming, een record dat niet overtroffen kan worden. Dat was bij de Hatertse vennen (nabij Nijmegen). André: "Het totale aantal overwinterende dieren dat ik gevolgd heb betrof in de winter van 2006/2007 (december – januari) 18 exemplaren en in de winter van 2007/2008 (december - januari) tot op heden 21 exemplaren.

Ze zitten of hangen verticaal tegen de houtige stammetjes van de heidestruikjes en zijn door de schutkleur zeer moeilijk te vinden, wat nog wordt bemoeilijkt door de gelijkenis met de in de struikjes hangende dennennaalden. Als je er aan komt dan draaien ze weg achter de stammetjes en kun je soms alleen nog een oogje zien. Het beste vind je ze nog onder slechte weersomstandigheden."

Dat ondervond ook John van Roosmalen. Geïnspireerd door André ging hij er op 2 januari 2008 bij ca. 0 °C op uit om te zoeken in de duinen bij Castricum, niet al te ver van het voortplantingswater. John: "En warempel, laat ik er nu ook nog drie vinden. Niet in heidestruikjes, maar wel op een beschut veldje aan de

rand van het bos, hangend aan de dunne stammetjes van jonge struikjes met hun voeten in het gras. Twee weken later, met regen en harde wind (6 bft) kan ik ze terugvinden, zeven exemplaren dit keer.”

Het kan nog mooier, want op 22 januari, bij 17 °C in het zonnetje in de luwte op de overwinteringsplek zag André al zijn eerste vliegende libellen van het jaar toen een groepje bruine winterjuffers gericht op muggenjacht ging, bizar eigenlijk, vliegende libellen op 22 januari!

André den Ouden (foto) en John van Roosmalen

Noot van de redactie:

Een uitgebreide versie van dit verhaal is terug te lezen in de libellen-email -nieuwsbrief van 4 februari 2008. Mogelijk dat de auteurs in de toekomst een artikel schrijven in Brachytron.

Nieuwe libellenatlas van Zeeland te koop op NVL-dag

In juni 2007 is de eerste zeeuwse libellenatlas aangeboden aan enkele professionele libellenonderzoekers. Het is een fraai fullcolor boek geworden van ruim 200 pagina's en vol met kleurenfoto's.

Per soort zoveel mogelijk 3-4 foto's van man-vrouw en gedrag. Ook is per soort een stippenkaartje opgenomen, zodat in 1 oogopslag te zien is waar en hoeveel een soort in de Zeeuwse Delta is gezien. Er zijn drie soorten milieus opgenomen nl. duinzand- en dekzandgronden, kleigrond met akkers of weilanden en steden. In de biotoopbeschrijvingen wordt zeer uitvoerig geanalyseerd wat de betekenis hiervan is voor de libellensoorten.

De laatste hoofdstukken geven vooral getalsmatige analyses van de 46 soorten die zijn gezien tussen 1887 en 2006. Hiertoe zijn alle data verdeeld in drie relevante perioden. Het totale databestand kende 250.000 exemplaren en 18.000 waarnemingen uit bijna 1000 km-hokken. Veel aandacht is besteed aan de analyse van veranderingen in de zeeuwse libellenfauna. Uniek aan indeling en layout is dat de soorten op kleur (imago's) zijn gesorteerd ipv op alfabet. Dit dankzij een actief fotograferende 6-koppige fotoredactie!

De atlas is deel 3 van de serie Fauna Zeelandica, die naar verwachting tot ongeveer 10-12 delen zal oplopen de komende jaren. De zeeuwse Werkgroep Vlinders en libellen hoopt nog 2 delen te publiceren met de nachtvlinders van Zeeland (na de dagvlinderatlas 2003).

Helaas zijn pas na de deadline nog 2 mannetjes Vroege glazenmaker (nieuwe soort voor Zeeland!) binnen Zeeland waargenomen. Ook zijn soorten als Smaragdlibbel, Koraaljuffer en Tengere grasjuffer in nieuwe gebieden binnen Zeeland gesignaleerd.

Het boek: De Libellen in Zeeland is 29 maart a.s te koop op de Libellenstudiedag voor €19,90

Peter Geene,

Voorzitter Vlinder- en Libellenwerkgroep Zeeland

KNNV-Libellenwerkgroep bestaat 10 jaar

De KNNV-Libellenwerkgroep bestaat 10 jaar Om aan dit heugelijke feit de nodige aandacht te besteden zal er onder andere een extra publiekslezing worden gehouden door Marcel Wasscher. De titel van de lezing wordt **“Vooruitgang van libellen, wie had dat ooit gedacht?”**

Tot begin jaren negentig van de vorige eeuw zagen we de libellenfauna van Nederland langzaam maar zeker achteruitgaan. Jarenlange slechte waterkwaliteit en andere aanslagen op de natuur deden hun werk. Wie schetst onze verbazing toen vanaf 1994 de ene sensationele vondst na de andere werd gedaan.

De lezing vindt plaats in de aula van de Bloemendaalse School Vereniging aan de Lage Duin en Daalseweg 17, achter Thijsses Hof. De zaal is open om 13.00 uur. De lezing is van 13.30 tot 14.30 uur. Aansluitend is de opening van de Libellententoonstelling in Thijsses Hof. De tentoonstelling is van 25 mei t/m 15 juni. Openingstijden van 9.00 -17.00 uur, maandag gesloten. Adres Mollaan 4, Bloemendaal

Frans Koning,

Coördinator van de KNNV-Libellenwerkgroep Zuid-Kennemerland